

...a történelemben soha nem tapasztalt magyar—román—német összefogás kiobbantotta a temesvári forradalmat, kiobbant tehát Tőkés László forradalma és a Ceau escu-féle forgatókönyv és uralom összedőlt.

TŐKÉS LÁSZLÓ

tevékenysége a sorsfordító 1989-es évben

MAGYAR ÖRÖKSÉG

Tőkés László már kezdő lelkipásztorként dési és brassói tevékenysége miatt összeütközésbe került a kollaboráns egyházi előljárókkal, még a palásttól is megfosztották. Tették ezt annak ellenére, hogy a Tőkés-család régi református család, és édesapja is magas rangú egyházi előljáró volt. (A családi háttérnek és a testvérek aktív támogatásának köztudottan nagy szerepe volt a helyállásban.)

1989 tavaszán a szekuritávéval együttműködő egykori nagyváradai püspök, Papp László elindította a Tőkés László temesvári lelkész elleni hajszát. Miután Tőkés László mellett kiállt a temesvári presbitérium, s így a püspök nem tudta eltávolítani Temesvárról, kilakoltatási pert indított ellene. 1989 őszén próbálták meg kilakoltatni a családot, noha ekkorra már Tőkés László kiállása kivívta a nemzetközi közvélemény csodálatát. A román vezetés nem akarta azt, hogy a kommunista hatalmat dicsőítő közlegő pártkongresszus eufórikus hangulatát a Tőkés elleni ítélettel beárnyékolja, így aztán húzták-halasztották az ellene folytatott perben a döntéshozatalt. A perben e sorok írója a védőügyvéd szerepét töltötte be. Bevallom, a képviselő elvállalásakor nem tartottam kizártnak azt, hogy a Tőkés László kilakoltatását elrendelő jogfosztó ítélet nem emelkedik jogerőre, hanem fellebbezésünknek helyt adnak, és a nagyváradai püspökség kilakoltatási keresetét elutasítják. Abban bíztam- bíztunk, hogy a román kommunista vezetés be fogja látni, nemzetközi megítélésén sokat javíthat a nagy figyelemmel kísért perben meghozott törvényes ítélet. Ez a feltételezés vaskos tévedésnek bizonyult. Kiderült, a legmagasabb szinten rég eldöntött tény volt az, hogy Tőkés Lászlót „ki kell ebrudalni” Temesvárról, mert ott ő összefogta a magyarságot, és hősiessége kiállása nagyon megerősítette a magyarságtudatot, a magyar összetartást. Ezért akarták egy szilágysági zsákfaluba, Menyőre kilakoltatni, és a világtól elzárni.

A kilakoltatási végzést követően 1989. december 15-től a magyar hívek Tőkés László mellé álltak, saját testükkal védték őt. A diktatúra diktátumának Tökéssel együtt nemet mertek mondani. Ez példátlan volt a nyolcvanas évek Romániájában. A magyar hívek mellé odaálltak a románok és a németek is — ez az, amire nem számított a diktatúra, ez az, ami miatt megremegett a katonák kezében a fegyver, és pont emiatt kellett a beindított vérfürdőt leállítani. Az eredeti forgatókönyv szerint a magyarok ellenállását az erdélyi elszakadás szándékának minősítették volna, s akkor azt lehetett volna mondani, hogy mi, románok fogjunk össze a kiváló Ceau escu házaspár érdekében, akik aztán a katonai beavatkozással — diktatúrával — megmentik a magyar veszélytől Romániát. Az örült házaspár még néhány évig fenntarthatta volna az uralmát. De ez a történelemben soha nem tapasztalt magyar—román—német

összefogás kirobbantotta a temesvári forradalmat, kirobbant tehát Tőkés László forradalma és a Ceau escu-féle forgatókönyv és uralom összedőlt. Ezt már akkor így fogalmaztuk meg, és nagyon érdekes, hogy ez nem csak nekünk, magyaroknak a fejében fordult meg. Király Károly rendkívül értékes emlékirataiból, a *Nyílt kártyákból* Y kiderül az, hogy maga Iliescu elnök azzal hívta fel őt — a másik ellenállót — Bukarestbe, vállaljon politikai szerepet a Nemzeti Megmentési Frontban: „itt van Tőkés is, a temesvári forradalom szikrája.” Ez a megfogalmazás ma már anakronisztikusnak vagy groteszknak tűnik, mivel olyan profi lejáratai kampánysorozatot indítottak Tőkés László ellen, hogy ilyen minősítés román szájából — a történelmi igazság ellenére — régóta nem hangzik el.

Kérdés az: miért kellett a diktatúra megdöntését kirobbantó „forradalom szikráját”, Tőkés Lászlót sorozatos lejáratai kampányok céltáblájává tenni Romániában? Mi, magyarok, a románokra nem tudunk hatni, mondanivalónk, érveink leperegnek róluk. Tőkés László szavaira viszont nagyon odafigyeltek a románok. Egyedül ő tudta formálni a román közvéleményt. Ez a lehetőség életveszélyes volt az új, 1989 utáni román hatalomra nézve. Ha Tőkés László továbbra is hatott volna, akkor befolyásolta volna Románia közvéleményét, akkor beindulhatott volna a demokratizálódás, a modernizációs pályára való állítás. És létrejöhetett volna az oly szükséges magyar-román történelmi kibékülés a teljes jogegyenlőség alapján és a magyar önszerveződés biztosítása mellett. A nyugati értékektől ódzkodó, a demokrácia kihívásainak megfelelni nem tudó, a forradalmi hullámot oly ügyesen meglövegoló szekus-kommunista pártfunkcionárius réteg ezt nem fogadhatta el, mert akkor a hatalomból kiebrudalták volna. Ez a társaság inkább az ország-veszélyeztető politikát választotta, s így sikeresen megtartotta hatalmát. A propagandagépezet rákezdt a magyar veszéllyel, a „szeparatizmussal” való riogatásra. Ebbe viszont csak a „Tőkés, a románok ellensége” szlogen volt illeszthető. Beintésre megindult a rágalomhadjárat, és sokak szemében sikerült átfesteni a Tőkés-képet. A magyarság elvesztette a románokkal szembeni adu ászát, a románok pedig elvették az Európa felé vezető utat.

Az útvesztés mindnyájunk vesztesége, és Ion Iliescu elnök, valamint Petre Roman volt miniszterelnök történelmi bűne. Ez azonban mit sem változtat a történelmi igazságon: a román történelem leghősiesebb felkelését magyar ember indította el. A szikrát nálunk — most és mindörökké — Tőkés Lászlónak hívják.

Neve nem hiányozhat az Aranykönyvből.

Kincses Előd

TÖKÉS László református lelkész, a Királyhágómelléki Egyházkerület püspöke (Kolozsvár, 1952). Tanulmányait a Protestáns Teológiai Intézetben 1971-75-ben végezte. 1975-77- ben Brassóban, 1977-84-ben Désen volt református segédlelkész. Kritikai munkássága, az állami és egyházi hatóságokkal szembeni ellenállása miatt kizárják a papság köréből. 1984-86-ban munkanélküli, 1986-89-ben temesvári segédlelkész, lelkész. 1988-89- ben a romániai falurombolás és az egyházi állapotokat bíráló megnyilatkozásai miatt folyamatosan zaklatják. 1989-ben az állami és egyházi hatóságok pert indítanak ellene, megfosztják szószerétől, a szilágysági Menyő községbe száműzik. A védelmére kelt hívek robbantják ki a romániai forradalmat. 1990-ben az Ideiglenes Nemzeti Megmentési Bizottság tagja. 1990-től nagyváradi püspök, a Romániai Református Egyház Zsinatának társelnöke; az RMDSZ tiszteletbeli elnöke. 1992-től az európai szenátus tiszteletbeli tagja; az MVSZ elnökségi tagja, 1997-től tiszteletbeli elnöke; a Magyar Református Világszövetség elnökségi tagja, 1996-tól elnöke. Tagja a Johannita Lovagrendnek.

Sárospatak, Székelyudvarhely, a budapesti V és XI. kerület díszpolgára.

Kitüntetései: Berzsényi-díj (1989), Bethlen Gábor-díj (1990), Roosevelt-díj (Hollandia, 1990), Geuzenpenning-díj (Hollandia, 1991), Bocskai-díj (1996), a CIEMEN nagydíja (1996).

Főbb művei: *Ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság* (1990), *Temesvár ostroma '89* (1990), *With God, for the People* (1990), *Ideje van a szólásnak* (1993), *Egy kifejezés és ami mögötte van* (1993).